

ספרת הציפורים הגדולה

ציפורים בר בחצר הבית

סיכום ספירה 15-31 בינואר 2023

שלום למשתתפים בספרת הציפורים השנתית. תודה רבה על השתתפותכם!

1224

תצפיות דוחות

435

מדוחות ומדוחדים

שכיחות הציפור
הנפוצה ביותר,
עורב אפור,
C-62%

חמש הציפורים השכיחות ביותר במרחב הארץ:

הדיוקנים
הגיעו מ-

187

ישובים

דוחות

36,564

ציפוריים

אודות הספירה

ספרת הציפורים השנתית היא מיזם ניטור ארוך טווח שעוקב אחר שינויים באוכלוסיות ציפורים ביישובים, ומתקיימת בישראל מאז 2006. הספירה מתקיימת בשיתוף פעולה של המרכז לטיפוח ציפורים הבר בחצר הבית, החברה להגנת הטבע, מקום מפגש והמרכז הישראלי למדע אזרחי שבמוזיאון הטבע ע"ש שטיינר-הרדט, אוניברסיטת תל אביב. זהו מיזם של מדע אזרחי בו שותפים אTEX, מתנדבים מכל רחבי הארץ, בכל הגילאים, שעורכים תצפיות, סופרים ומדוחדים ב-eBird. בזוכתכם יש לנו מידע על שינויים ומוגמות באוכלוסיות הציפורים בקרבת משכונות אדם!

מה התהדרש השנה?

השנה השקענו מאמצים ניכרים בחסיפה לספירה כדי להגדיל את מספר המשתתפים. כמו כן יצרנו חומר הדרכה מותאם, קיימו סדרת מפגשי זום לקהלים שונים, והכנו מדרכים ברורים יותר לשימוש ב-eBird ובעדיליקציית הזיהוי Merlin, כולל סרטונים בעברית ובערבית. מהתגובה שקיבלנו ממדוחדים ניכר כי החומרים סייעו מאוד ביצוע תצפיות, בשימוש באפליקציות ובזיהוי ציפורים. אנו שמחים על כך מאוד ומתכוונים להמשיך ולפתח חומרים כאלה לשימושכם.

באמצעות טופס ההרשמה הרכבנו רשימת תפוצה של כ-1600 מתענינים אליהם שלחנו ניווטרים לפני ובמהלך הספירה (אפשר עדין להציג!), פתחנו [קבוצת פיסבוק](#) (מוזמנים אליה כל השנה!), ופתחנו שתי קבוצות וויסא עם מאות משתפים בנושא הספירה וציפורים בכלל.

[קישור לחומרם ולקבוצות](#)

האם החסיפה הצלילה? ראו בתוצאות...

בסיכום הדוח תמצאו את תוצאות המשוב. תודה לעוניים!

איורים: טניה גרישקן

צופית בוהקת

ירגזי מצוי

חווחית

שחרור

ניתוח הנתונים

למרות שהספרה החלה ב-2006, אנו מתיחסים בסיכום זה לתחזיות שנאספו באפליקציית eBird החל משנת 2019 (הנתונים המוקדמים נשמרים גם הם), וזאת מזור שהשימוש באפליקציה מאפשר לנו לבחור רק דיווחים שמתאימים לפרוטוקול הספרה (בדיקה 10 דקות, בעמידה במקום בתצפית נייחת). כדי לכלול כמה שיותר דיווחים בניהוח הנתונים משנהים אלו, נאספו הדיווחים שהתקבלו משלטי ישובים, נמשכו 5-15 דקות והוא נייחים. כמו כן נמנענו השימוש בניהוחים עם זיהוי ברמת הסוג ולא ברמת המין (למשל, דוח נחליאלי אבל לא ציין אם מדובר בנחליאלי לבן, נחליאלי לימון או מין אחר). תהליך זה מכונה סיבוב נתונים, וכتوزאה ממנו מספר הדיווחים שעלייהם הסתמכו בניהוח נמור מהמספר שהופיע בסיכומים שקדמו לשנת 2020, אך אין לכך השפעה רבה על המסקנות.

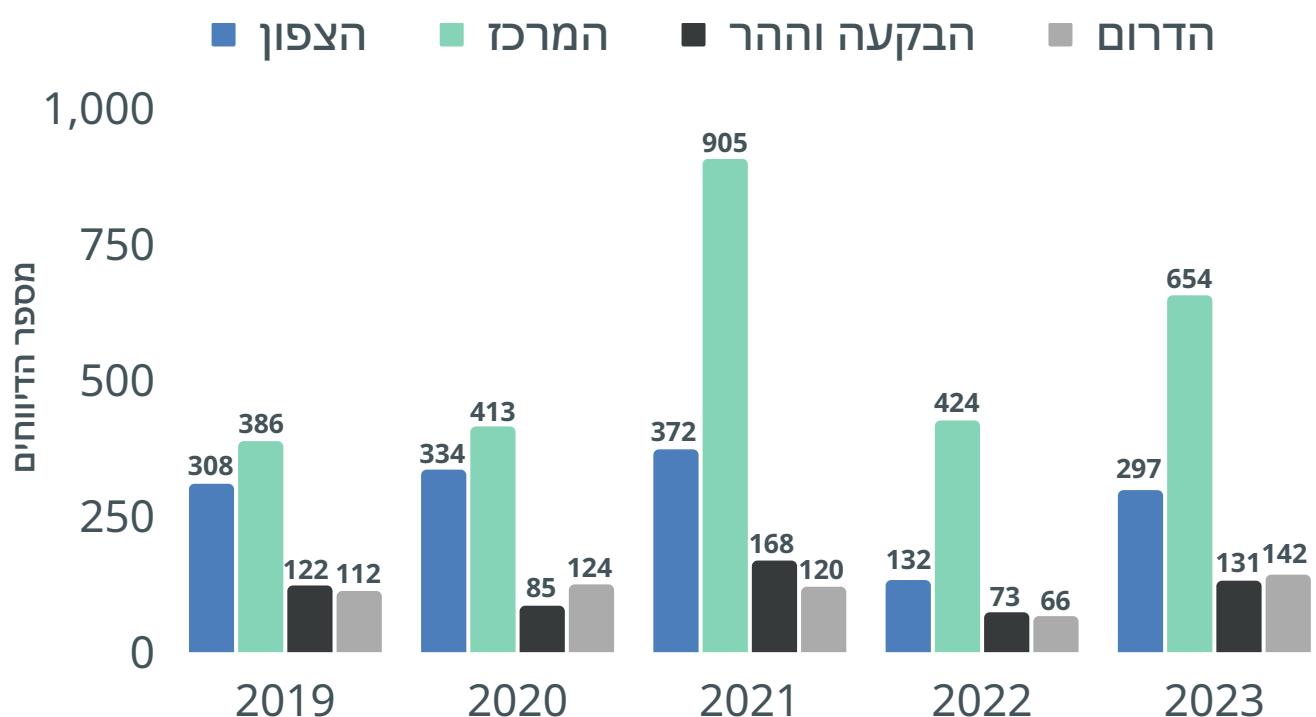
תוצאות

כמה דיווחים התקבלו ב-2023?

מספר הדיווחים שהתקבלו, לאחר טיפול הנתונים, היה 1224 דיווחים מ-435 מדוחים שונים (שחלקם שלחו יותר מידע אחד) - כמעט כפוי ביחס לשנה שבעה, בה התקבלו 695 דיווחים מ-226 מדוחים (גרף 1). ב-2022 מספר הדיווחים היה נמוך יחסית בשל מגן אוויר חורפי ששרר ברוב תקופה הספירה.

מאן התקבלו הדיווחים?

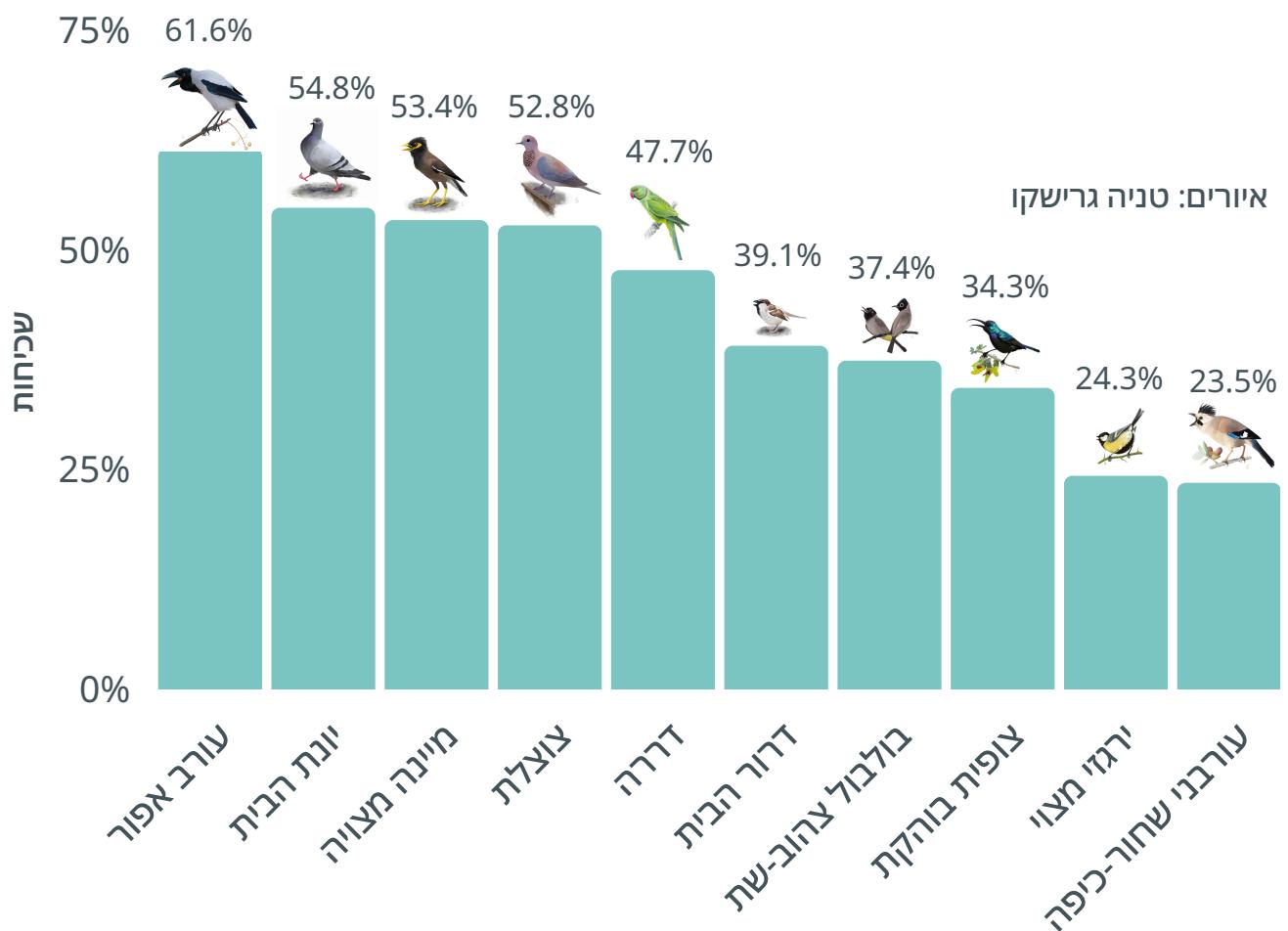
הדיווחים הגיעו מ-187 יישובים בכל הארץ. ריכוז נדול של תצפויות הגיע מאזור המרכז, בו מצוייה מרבית האוכלוסייה בישראל. אלו מזמינים אתכם לדוח מכל הארץ, כדי שנוכל לקבל תמונה מהימנה יותר. לפחות 175 בתים ספר וגני ילדים השתתפו בספירה (113 בשנה שבעה) וקיבלו תעודה הוקהה (116 בתים ספר וחוות לchinor חקלאי ו-59 גני ילדים).

גרף 1: מספר הדיווחים שנוטחו בכל שנה לפי אזור בארץ

הציפורים השכיחות ביותר בתצפיות לשנת 2023

בדיווחים של שנת 2023 נצפו 112 מינים (106 מינים בשנה הקודמת) ובסה"כ 36,564 ציפורים. אנו מחשבים את שכיחות התצפיות במינים השונים ע"י חלוקת מספר הדיווחים בהם הופיע המין בסך כל הדיווחים שהתקבלו בספירה. הניתוך מלמד מהו הסיכוי לראות מין מסוים בתצפית. חמשת המינים שנצפו בשכיחות הנבואה ביותר במרחב ארצי היו עורב אפור, יונת הבית, מיניה מצויה, ציצלת זדרה - אותה חמשייה כמו שנה שעברה. כולם מינים שמשמעותם כתוצאה פעילות האדם ולן נפוצים מאד במערכות אדם בכל הארץ. ראו גרפ 2 המתאר את עשרת המינים הנפוצים ביותר.

גרף 2: עשרת המינים הנפוצים ביותר בדיווחים ברחבי הארץ

בבחינת התפוצה בכל אזור בנפרד ניכרים הבדלים:

הדרום		הבקעה וההר		המרכז		הצפון	
75.0	דדור הבית	65.6	עורב אפור	62.9	עורב אפור	62.2	עורב אפור
65.2	צוצלת	54.7	יונת הבית	61.2	מיננה מצויה	56.8	יונת הבית
63.6	יונת הבית	50.0	בולבול ממושקף	56.3	דררה	56.5	צוצלת
50.8	עורב אפור	44.5	דדור הבית	52.2	יונת הבית	48.3	מיננה מצויה
45.5	מיננה מצויה	41.4	צוצלת	50.9	צוצלת	45.9	בולבול מושקף
39.4	דררה	40.6	צופית בוהקת	32.2	דרור הבית	38.1	דררה
37.9	בולבול מושקף	39.1	שחרור	31.0	בולבול מושקף	38.1	צופית בוהקת
37.1	צופית בוהקת	35.9	דררה	30.8	צופית בוהקת	35.7	דרור הבית
28.0	נחליאלי לבן	35.9	מיננה מצויה	23.7	תוכי נזיר	32.7	ירנאי מצויה
20.5	סיקסק	32.8	עורבני שחור-כיפה	23.6	ירנאי מצויה	29.6	עורבני שחור-כיפה

ציפורים לא עירוניות שנצפו בספירה

בין המינים המוכרים שאטם מזרים מדי שנה, מתקבלים גם דיווחים על מיני ציפורים פחות אופייניים ושכיחים במשכנות אדם. אלו מושערים שציפוריים אלה חלפו בתעופה מעל הצופים או שנמצאו בשולי יישובים כפריים. בין מינים אלה: עופות מים שנצפו בישובים שבסמוך להם או בתוכם מצויים בתים גידול לחים; חסידה שחורה, עגור אפור, שקרני מצויה, פלמינגנו, אנפה אפורה, לבנית גודלה, אנמית מצויה, ביצנית לבנת-כנף, תמיון, חרטומית ביצות, טבלן גמדוי, קורמורן גמדוי, צול ביצות ושחפים למיניהם. כן נצפו דורותים כמו עקב חורף, זרון סוף, בז נודד, זרון שדות, כוס החורבות ותנשמת לבנה. בנוסף, מיני ציפורים שיר שפחות נפוצות בתוך יישובים, כמו ניבתן עפרוני, פפיון שדות, בזבוז אירופי, דדור ספרדי, פרוש הרם, עלווית צהובת-גבבות, פצחן, צטיה חולודית, שחור זנב, עורב מזרע, נחליאלי זנבantan, סנונית מדבר, טריסטרמית, יונת ענק, חנקן גדול, נחליאלי לימוןינו ונוספים.

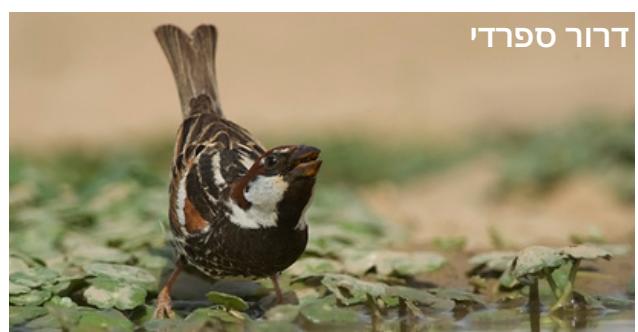
בשוליו ישבים ניתן למצוא בתים נידול מגוונים יותר מאשר בתוך הישובים, וכך מתקיים מגוון מינים גובה יותר. ניתן להסיק מכך שתכנון עירוני מצליח יכול לשמש ציפורים - אםنعم ליצר יותר בתים נידול בתוך הסביבה העירונית, יוכל להגדיל את מגוון מיני הציפורים בעיר.

חסידה שחורה

זרון סוף (נקבה)

דרור ספרדי

אנפה אפורה

תמרן

צילום: ברוך אלרט

יונה, צוצלת וטור

בכ-60 תצפיות המדווחים הנגידו את משפחת היונאים מבל' להבחן בסוג, כנראה בשל הקושי להבחין בין יונה, צוצלת וטור. פרסמו בעבר ונדריש שוב את הבדלים העיקריים ביניהם:

- יונת-הבית גדולה מעט מהטור והצוצלת, ומאפיינת במגן של צבעים - אפור, שחור, חום ולבן. קול החיזור שלו הוא קול המיה והוא מוקנת בונגנות, בוגניות ובמערות.
- הצוצלת נראית כר' משומש לקריאתה נשמעת צחוך (צהollow). היא נוהגת לknן בעצים ובמדפים טבעיים ומלאכותיים, כגון אדרניות ועל מזגנים.
- טור צווארון וצוצלת דומים בגודלם, צורתם, מזונם ודרך תנועתם, אך צבע הצוצלת חום אדמדם וצבע טור הצווארון אפור בהיר עם פס צווארון דק סביב הצוואר. גם קולותיהם יכולים לסייע בזיהוי: קולה של הצוצלת מגון ומשתנה והוא עולה ויורד. לטור הצווארון שירה חוזרתית عمוקה ואיטית, כמו קוד מרס: נקודה, קו, קו, נקודה. מוזמנים להקשיב ל~~קולותיהם~~.

איורים: טניה גרישקן

צוצלת

יונת הבית

תוצאות המשוב

לאחר הספירה שלחנו לכם סקר כדי ללמידה מכם על חווית השתתפות. על הסקר ענו 100 משתבים (בעיקר מישות - 71% נשים) בכל הגילאים (הרוב בגילאי 40-60). 42 מהמשטים השתתפו בספירה בפעם הראשונה בהנחיות השנה. שמחנו לננות שהשתמשתם בעוזרים רבים שפוחחו לסיווג כמו דף תМОנות הציפורים והדרך על השימוש באפליקציות.

מהמוריים שהשיבו לשאלון למדנו שספרו עם תלמידים מגיל הגן ועד סטודנטים באוניברסיטה, אף נרשם רוב לתלמידי כיתות ד' עד ו'. בד"כ ספרו בחצר הגן או בית הספר, או בפארק קרוב. לשמחתנו רוב המורים ספרו לפיה ההנחיות. עם זאת, היו כמה שצרכו לבדוק את ההנחיות, בעיקר בשלושה תחומיים:

- פיזור קבוצות תלמידים למרחק לפחות מאות מטר זו מזו. אם הקבוצות קרובות יותר ניתן להניח שאוთה ציפור תיספר יותר מפעם אחת.
- יש להגשים דוח תוצאות נפרד ב-eBird עבור כל קבוצה. אין לאחד רשימות של קבוצות שונות.
- יש לכתוב את מספר המדוחים שהשתתפו בספירה, לאחר נשארת ברירת המחדל (1) ולא מתקיים מידע על מאץ הדינום האמתי.

אנחנו מצינים הערות אלה על מנת לעורר מודעות ולבקש מכם להקפיד על ההנחיות השנה הבאה, לשם הנדלת הדיקוק של התוצאות.

אנחנו נמשיך לנתח את הנתונים ומתקנים לשלוח בהמשך דוח מפורט יותר.

תודה רבה לכל הספרים והספרות!

להתראות במחצית השנייה של ינואר 2024! עד אז - מזומנים לזהות ציפורים ולדווח ב-eBird כל השנה!

